

मगरहरुको विवाह पद्धतीमा आएको परीवर्तन पाल्पा
जिल्ला पोखराथोक गा.वि.स. मा गरिएको
एक समाजशास्त्रीय अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अर्न्तगत समाजशास्त्र
विषयको स्नातकोत्तर तहको उपाधि प्राप्तीको आंशिक आवश्यकता
परिपुर्तिको लागि तयार पारिएको प्रस्तुत
शोधपत्र

शोधकर्ता

प्रेम वहादुर बगाले

रोल नं. ७२१

रजिष्ट्रेशन नं. ६-१-४९-२०५-२००६

समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्याय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७५

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा समाजशास्त्र संकाय अर्न्तगत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहको उपाधिको लागि आंशिक आवश्यकता पुरा गर्ने उद्देश्यले प्रस्तुत पाल्पा जिल्लाको बगनासकाली गाउँपालिका २ साविकको पोखराथोक गा.वि.स. वडा नं. १ का “मगरहरुको विवाह पद्धतिमा आएको परिवर्तन सम्बन्धि एक समाजशास्त्रीय अध्ययन” विषयक शोधपत्र प्रेम वहादुर बगालेले मेरो निर्देशन सुझाव तथा सुपरिवेक्षणमा तयार पार्नु भएको हो । म उहाँको कार्यप्रति सन्तुष्ट छु, अतः शोधपत्रको अन्तिम मूल्याङ्कनको लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
डा. गुमान सिंह खत्री
शोध निर्देशक
समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय कीर्तिपुर,
काठमाडौं

मिति

स्वीकृति पत्र

“मगरहरुको विवाह पद्धतीमा आएको परीवर्तन: पाल्पा जिल्ला पोखराथोक गा.वि.स. मा गरिएको एक समाजशास्त्रीय अध्ययन” शीर्षक राखि त्रिभुवन विश्वविद्यालय समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुर अर्न्तगत स्नातकोत्तर तह दोश्रो वर्षमा अध्ययन गर्ने श्री प्रेम वहादुर बगालेले प्रस्तुत गर्नु भएको शोधपत्रलाई स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

मुल्याङ्कन समिति

हस्ताक्षर

प्रा. डा.तुल्सीराम पाण्डे

.....

(विभागिय प्रमुख)

डा.गुमान सिंह खत्री

.....

(शोध निर्देशक)

उपप्रा. डा.टिका राम गौतम

.....

(बाह्य परीक्षक)

मिति :

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत पाल्पा जिल्लाको साविको पोखराथोक गा.वि.स. वडा नं. १ का मगरहरुको विवाह पद्धतिमा आएको परिवर्तन सम्बन्धि एक समाजशास्त्रीय अध्ययन” शीर्षकको शोधपत्र समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहको उपाधि प्राप्तिको आंशिक कार्यपूरतिको लागि तयार पारिएको हो । यस शोधपत्र तयार पार्नको लागि आफ्नो अमूल्य समय दिई आवश्यक निर्देशन सल्लाह, सहयोग, सुझाव एवं प्रेरणा प्रदान गर्नु हुने समाजशास्त्र केन्द्रीय विभागका सहप्रध्यापक उपप्रध्यापक प्रेम चलाउने र डा.गुमान सिंह खत्री ज्यूप्रति हृदयदेखि नै आभार व्यक्त गर्दछु । शोधपत्रको तयारीको क्रममा स्वीकृति प्रदान गरी अनुसन्धान गर्ने अवसर दिनुहुने विभागिय प्रमुख प्रा. डा.तुल्सीराम पाण्डे ज्यू प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । यस शोधकार्य गर्ने अवसर प्रदान गरेकोमा समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुर परिवार प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

शोधपत्र तयार पार्ने सन्दर्भमा आवश्यक सूचनाहरु उपलब्ध गराई सहयोग पुर्याउनु हुने पोखराथोक गा.वि.स. का सम्पूर्ण जनसमुकायहरुप्रति हार्दिक धन्यवाद टक्राउँदछु । त्यस्तै आवश्यक सूचनाहरु उपलब्ध गराउन सहयोग गर्नुहुने बुद्धिजीवीहरु तथा विभिन्न सरकारी, गैह्रसरकारी संघ, संस्थाहरु प्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु । विशेषगरी यस शोधपत्र तयार पार्न मेरा सम्पूर्ण परिवारजनको सहयोगका प्रत्येक क्षणहरु यस शोधपत्र लेखनको पहिलो उत्प्रेरणा हो । त्यसैले उहाँहरुप्रति हृदयदेखि नै आभार व्यक्त गर्दछु । मेरो शोधपत्र लेखनमा सहयोग गर्नुहुने मित्रहरु सुमन मरासेनी र ममता राना प्रति धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

प्रेम वहादुर बगाले

रोल नं. ७२१

रजिष्ट्रेशन नं. ६-१-४९-२०५-२००६

समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्याय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषय सूचि

पेज नं.

सिफारिस पत्र
स्वीकृति पत्र
कृतज्ञता ज्ञापन

अध्याय - एक

परिचय

१-६

१.१ पृष्ठभूमि

५

१.२ अध्ययन समस्याको कथन

५

१.३ अध्ययनको उद्देश्य

५

१.४ अध्ययनको महत्त्व

६

अध्याय - दुई

सन्दर्भ साहित्यको अध्ययन

७-११

अध्याय - तीन

अनुसन्धान विधि

१२-१४

३.१ अध्ययन क्षेत्रको छनौट

१२

३.२ अनुसन्धानको ढाँचा

१२

३.३ तथ्याङ्क संकलनको श्रोत र प्रकृति

१२

३.४ नमुना छनौट

१३

३.५ तथ्यांक संकलनका विधिहरू

१३

३.५.१ अवलोकन

१३

३.५.२ अन्तर्वार्ता

१४

३.६ तथ्याङ्कको विश्लेषण

१४

३.७ अध्ययनको सीमा

१४

अध्याय - चार

मगरहरूको विवाह पद्धतिमा आएको परिवर्तन र कारण	१५-२८
४.१ वैवाहिक स्थिति	१५
४.२ विवाहको किसिम	१६
४.२.१ मागी विवाह	१७
४.२.१.१ केटी माग्ने चरण	१७
४.२.१.२ दिन माग्ने चरण	१७
४.२.१.३ केटी लिन जाने चरण	१८
४.२.१.४ घरभित्र दुलही भित्र्याउने चरण	१९
४.२.१.५ पाइला फर्काउने चरण	१९
४.२.१.६ विवाहको उमेर	२०
४.२.२ प्रेम विवाह	२१
४.२.३ अन्तरजातिय विवाह	२१
४.२.४ पुर्नविवाह	२२
४.२.५ विधुर/विधुवा विवाह	२३
४.२.६ भाउजुसँग गर्ने विवाह	२३
४.२.७ जारी विवाह	२४
४.२.८ मामाचेली फुपुचेलाविवाह	२४
४.२.९ अदालती विवाह	२५
४.३ विवाहमा मुड्यौलीको महत्व	२६
४.४ विवाहमा मद्यपानको महत्व	२६
४.५ विवाहमा विभिन्न व्यक्तिहरूको भूमिका	२७
४.५.१ जैसी पण्डित	२७
४.५.२ भान्जा	२७
४.५.३ भाइ समूह	२७
४.५.४ मगर महिलाको स्थान	२८

अध्याय - पाँच

मगरहरूको विवाह पद्धतिमा आएको परिवर्तनहरू र यसका कारणहरू	२९-३९
५.१ मागी विवाहमा आएको परिवर्तन	३०
५.२ विधुर/विधुवा विवाहमा आएको परिवर्तन	३१
५.३ प्रेम विवाहमा आएको परिवर्तन	३२
५.४ दाइजो प्रथामा आएको परिवर्तन	३३
५.५ जारी विवाहमा आएको परिवर्तन	३३
५.६ भाउजु व्यहोर्ने चलनमा आएको परिवर्तन	३४
५.७ मुड्यौलीको संख्यामा आएको परिवर्तन	३४
५.८ विवाह सँग सम्बन्धित अन्य पक्षमा आएको परिवर्तन	३५
५.८.१ पहिरन र गहनामा आएको परिवर्तन	३५
५.८.२ उमेरमा आएको परिवर्तन	३५

५.८.३ भोजभतेर/खर्चमा आएको परिवर्तन	३६
५.८.४ भान्जाको भूमिकामा आएको परिवर्तन	३६
५.८.५ जोडी छान्ने अधिकारमा आएको परिवर्तन	३६
५.८.६ खानपानमा आएको परिवर्तन	३७
५.८.७ राजनीतिले विवाह पद्धतिमा ल्याएको परिवर्तन	३७-३९

अध्याय - छ

सारांश र निष्कर्ष	४०-४३
६.१ सारांश	४०-४१
६.२ निष्कर्ष	४२-४३

सन्दर्भग्रन्थ सूचि	४४-४५
--------------------	-------

अन्तवार्ताचेकलिष्ट